

Bestyrelsens redegørelse for regnskabsåret 2019

Bestyrelsen har i lighed med tidligere år skrevet en ledelsesberetning i årsrapporten. Ledelsesberetningen beskriver de økonomiske forhold, som har gjort sig gældende i regnskabsåret 2019. På digelagets hjemmeside www.detfalsterskedigelag.dk oplyses der om de aktiviteter, som der er givet tilladelse til på strand og dige. Der oplyses også om myndighedsafgørelser og beslutninger. Derudover lægger bestyrelsen referater fra bestyrelsesmøder på hjemmesiden.

Digesyn foråret 2019

Tirsdag den 7. maj 2019 afholdtes digesyn med deltagelse af bestyrelsen, opsynsmændene og Holger Toxvig fra Kystdirektoratet. Diget blev besigtiget i sin helhed fra syd mod nord.

Holmevej: Her er gamle sten blevet synlige ved klitfoden. De vil blive fjernet. Der er flere steder slid på bagskråningen på grund af cyklister. Ved siden af trappe er der et dybt spor med cykelslid. Det besluttes at lægge plastkassetter i sporet.

På en ca. 1200 m strækning mod syd fra Dillet vurderes det, at højvandet den 2. jan. 2019 har taget ca. 5 m af klitten. Firmaet Rohde Nielsen har kigget på strækningen, idet digelaget overvejer at få firmaet til at give et tilbud på indpumpning af sand.

Ud for Dansk Naturfonds område har fonden opsat færdige trapper på bagskråningen. Digelaget havde ønsket bredere trapper, så to personer kan passere hinanden, og man undgår slid ved siden af trapperne.

Fårevasken, st. 11,1: Fire pælehøfder er blevet synlige efter højvandshændelsen i januar. I høfdernes land-ender er der store sten, der er udløbet med beton. Høfderne er i god stand. Høfderne giver luvsidaeflejrning og læsidaerosion. Det overvejes, om høfderne skal bevares.

Den store P-plads, st. 9,9: Opkørslen til vedligeholdelsesvejen er belagt med træflis. Digelaget overvejer, om der skal gøres noget for at forhindre færdsel. Der er en strækning, hvor kronen er sporkørt. Sporene er manuelt fyldt op med moræneler fra depotet. Der er tilfredshed med den arbejdskrævende reparationsmetode.

Rugvej, st. 7,4: Fire trin på en betontrappe smuldrer. Trinene vil blive repareret.

Marielystnedgangen: Trådhegnet langs nedgangen fungerer godt, og klitterne bag hegnet er på vej til at gro til. Det drøftes, om trådhegnet ud mod stranden skal flyttes lidt ind mod stien, så den begyndende klitdannelse beskyttes. Kommunen ønsker etableret en platform på stranden til vinterbaderne. Digelaget anser en stor plade som en mulig løsning. Kommunen må udarbejde et konkret forslag.

Elkenøre Øvej, st. 1,6: Her har der også været meget kliterosion i januar. De lave høfder er blevet synlige. Man kan også se, at selve nedgangen til stranden har virket som høfde.

St. 0,8: Digelaget er i kontakt med de fleste af de grundejere, der ikke har respekteret skel.

Havlykke: Landmanden har flyttet markgrænsen, så den følger skel. Der er lave høfder på strækningen. Høfderne giver indskæring mod syd. Det kunne ved besigtigelsen konstateres, at såvel digeskråninger som klitter generelt var intakte og i god vedligeholdelsesstand. Digesynet gav ikke anledning til yderligere bemærkninger.

Digesyn efteråret 2019

Tirsdag den 8. oktober 2019 afholdtes digesyn med deltagelse af bestyrelsen, opsynsmændene og Holger Toxvig fra Kystdirektoratet. For at undgå at beskadige diget i det regnfulde vejr blev der ikke kørt på digekronen. I stedet kørt ud til diget en række udvalgte steder, hvor diget så blev besigtiget. Rækkefølgen var fra syd mod nord.

Ud for Holmevej: Der var meget kliterosion her i januar 2019. Derfor overvejes strandfodring. Digelaget har valgt COWI som rådgiver. Der er udført 4 pejlinger her. Der er også udført 4 pejlinger ved henholdsvis Fårevasken og Elkenøre Øvej. Pejlingerne vil blive sammenlignet med pejlingerne fra 2011.

Ud for Sydfalstervej: Her ses et eksempel på cykelslid i et spor op ad bagskråningen. Når sporet er kørt igennem, er det svært at reparere.

Ud for Flispladsen lige syd for Fårevasken i Bøtøskoven: Der er kraftigt slid ved siden af den nye trætrappe. Sliddet kan reduceres ved opsætning af hegn, der leder færdslen ved trappen.

Ud for Fårevasken i Bøtøskoven: Der er en del erosion syd for høfderne fra januar 2019. Strækningen er et muligt fodringsområde.

Ud for campingpladsen: Her er et eksempel på, at stierne ned til stranden skærer sig ned i klitten. Digelaget overvejer, hvordan nedskæringen kan undgås.

Ud for Marielyst Strandvej: Beskyttelseshegnet er blevet ført direkte ned mod stranden og derefter i en ret vinkel mod nord og syd.

Ud for Elkenøre Øvej: I januar 2019 var der stor erosion her syd for rampen. Det er muligt, at der vil blive fodret her. Det kunne ved besigtigelsen konstateres, at bortset fra ovennævnte bemærkninger er såvel digeskråninger som klitter intakte og i god vedligeholdelsesstand. Digesynet gav ikke anledning til yderligere bemærkninger.

Diget

Digelaget har bestilt supplerende rådgivning af ingeniørfirmaet COWI, idet bestyrelsen ikke mener, at rådgivningen fra kystdirektoratet kan stå alene. Derudover har COWI erfaring med sandfodring af kyster foran diger, som bestyrelsen vurderer som værende nødvendig efter voldsom kliterosion i henholdsvis 2017 og 2019.

I 2012 blev vores dige styrkevurderet af det tyske universitet i Braunschweig og vurderet til at kunne klare en 1872 hændelse. Men i rapporten blev der lagt vægt på, at klitten på digets fod var intakt. Bestyrelsen vurderede, at

klitten efter 2019 højvandsændelsen ikke længere ydede den samme beskyttelse af diget som tidligere. Derfor blev COWI bestilt til at beregne sandtransporten i Østersøen foran diget.

Bestyrelsens kontakt person i COWI er digeingeniør Jens Bundesen.

Rapporten beskriver bølgeforholdene ved kysten ud for det falsterske dige, samt transporten af sand på kysten langs diget. I analysen undersøges desuden hvordan kystlinjen har ændret sig med tiden, da dette sammen med sedimenttransportanalysen giver et mere klart billede af hvordan kysten ændrer sig. I rapporten angives anbefalinger for kystbeskyttelse med sandfodring samt skråningsbeskyttelse.

Sedimenttransportanalysen viser at der er en sydgående transport af sand på kysten langs det falsterske dige. Ved Elkenøre strand viser analysen af ortofotos at stranden er stabil, trods en sydlig transport af sand. Stabiliteten skyldes at sand kommer nord fra strækningen og på denne måde opstår der balance i sandtransporten i området. Ved Bøtø er transporten mindre end ved Elkenøre strand, og dette indikerer at der aflejres sand på strækningen fra Elkenøre strand til Bøtø strand. Ved Bøtø strand er der flere høfder, disse høfder medfører læsideerosion der bevirker at stranden syd for høfderne bliver smallere, hvorved større bølger kan nå ind til digets fod ved stormsituationer. Ved Gedesby strand er der et sandunderskud på ca. 9.000 m³ sand, og denne mængde har med tiden medført en større vanddybde ud for diget. Denne forøget vanddybde påvirker, ligesom ved Bøtø, hvor store bølger der kan ramme diget. Det anbefales at der fodres med sand syd for høfderne ved Bøtø strand, samt at der fodres ved Gedesby strand. Foruden sandfodring kan der etableres skråningsbeskyttelse ved udsatte steder langs diget, som en ekstra beskyttelse af digefoden i stormsituationer.

I forbindelse med besigtigelsen af diget blev det observeret, at der på flere områder af diget er steder hvor græstæppet er nedtrampet, eller ligefrem ikke eksisterende på grund af færdsel. Ved de af digelaget etablerede op- og nedgange er det observeret at der er spor langs med trappetrin, som formodes at komme fra cykler, barnevogne og lignende. I sporene er der ikke græs. Ved de etablerede overgange tegner der sig et generelt billede af at brugerne af stranden ikke holder sig inde for de etablerede adgange beregnet til transport over diget. Desuden ses ved etablerede nedgange til stranden at diget har behov for en anden overflade til at håndtere mængden af trafik over diget. I områder uden etablerede overgange er der observeret stier opstået som følge af færdsel til stranden går over diget uden at benytte de etablerede nedgange. Den øgede mængde færdsel over diget som foregår udenfor de dertil egnede adgange, medfører at vedligeholdelsen tilsvarende skal øges, for at sikre at digets overflade har den tilstrækkelige modstandsdygtighed. Selv med øget vedligeholdelse er færdsel på et niveau, hvor det ikke er muligt at opretholde et tæt græsdække. Dette vil potentielt kunne betyde at diget har områder der en svagere og ikke tilstrækkelig modstandsdygtigt overfor bølgeoverskyld, hvilket kan medføre til store skader eller brud på diget, med oversvømmelser til følge.

Der foregår også færdsel på diges krone ad to "stier" opstået som følge af færdslen på kronen. Disse "stier" er ikke anlagt men opstået som følge af slid. Diget er ikke anlagt med henblik på færdsel på kronen af diget, og har hverken det nødvendige underlag til at kunne håndtere dette mer-slid fra færdslen, eller den tilstrækkelige bredde til at understøtte færdsel på toppen af diget.

Digelaget driftsmateriel og bygninger

Driftsmateriellet vedligeholdes løbende og er funktionsmæssigt i orden. Der har kun været små investeringer hen over året, men maskinerne er efterhånden oppe i årene og der må imødeses flere reparationer eller udskiftninger i fremtiden. Vi har nu opsparet tilstrækkelige midler til at bygge et større maskinhus som skal indpasses med det eksisterende maskinhus, idet mange af vores maskiner står ude under åben himmel. Digelaget har modtaget en positiv skriftlig tilkendegivelse fra ejeren af naboejendommen om handel og mageskifte af et jordareal, men som er betinget af, at vi kan opnå en forhåndsgodkendelse til placeringen af et nyt maskinhus, delvist inde på hans ejendom. Vi afventer nu udfaldet af ansøgningen.

Digelagets administration

Bestyrelsen har et driftsudvalg, som tager sig af den daglige drift og udvalget består af formanden, kassereren og opsynsmanden.

Søren Krighaar er kasserer i digelaget.

Sven Andersen står for registrering af bænke og inventar på diget.

Sven Andersen behandler ansøgninger på digelagets arealer efter retningslinjer, som er godkendt af bestyrelsen. Det er også Sven Andersen som ajourfører beredskabsplanen.

Jens Corneliussen er digelagets repræsentant i følgegruppen for Bøtøskoven.

Hans Christian Mortensen er referent til møder.

Medhjælpere på diget

Til at hjælpe os på diget med det daglige arbejde og opsyn har vi Thomas Poulsen som efterhånden har opnået en stor erfaring med diget. Henning Gammel, valgte at gå på pension i august 2019. I stedet for Henning har vi ansat Karl Viggo Nielsen også som timelønnet medarbejder.

Thomas står for den daglige ledelse med planlægning af arbejdsopgaver på digelagets arealer. Karl Viggo træder til, når der er brug for et par ekstra hænder og ved ferieafløsning. Vi har et dygtigt par som fungerer godt sammen.

Digelagets økonomi

Digelaget kom ud af 2019 med et overskud i resultatet på DKK 295.680 mod DKK 571.835 for det foregående år, hvilket bl.a. skyldes køb af rådgivning i forbindelse med genopbygning af klitten foran diget og den igangværende strid om reglementet for færdslen på diget. Der er overført DKK 143.569 til

Katastrofefonden, hvilket svarer til en pristalsregulering på 3 procent. Overskuddet henlægges til udvidelse af det eksisterende maskinhus og til opbygning af en større egenkapital. Almenkontoen har betalt DKK 84.463 fortrinsvist til advokatudgifter. I budgettet for 2021 fastholdes et uændret partsbeløb på 40 øre pr. part, hvilket svarer til DKK 152,- for et sommerhus, hvortil der skal lægges moms. I alt DKK 190,-

Reglementstriden

Guldborgsund Kommune vedtog i december 2017 deres eget reglement for Det Falsterske Dige, trods bestyrelsens protest. Bestyrelsen for digelaget klagede til Miljø- og Fødevareklagenævnet over det nye reglement, som bestyrelsen forventer, vil medføre mere færdsel på diget.

Diget er bygget af sand og derfor ikke konstrueret til færdsel, og man kan ikke bare bygge videre på et dårligt fundament.

I juli måned modtog vi svaret fra Nævnenes Hus, som gik digelagets bestyrelse imod. Bestyrelsen havde da kun to muligheder. Den ene mulighed var at acceptere afgørelsen fra Nævnet og anlægge en vej på diget. Den anden mulighed var at indbringe Nævnets afgørelse for domstolene.

Digelagets tidligere advokat John Breving, Plexus Advokater, anbefalede at Håkun Djurhuus, Advokatfirmaet Bech-Bruun, skulle vurdere afgørelsen fra Nævnet. Håkun Djurhuus er specialist i bl.a. naturbeskyttelseslovens bestemmelser om færdsel i det åbne land. Håkun Djurhuus har vundet adskillige sager for organisationen Landbrug & Fødevarer.

Efter gennemgang af Guldborgsund Kommunes afgørelser, de efterfølgende klager til Miljø- og Fødevareklagenævnet og nævnets afgørelser har vores advokat set positivt på udfaldet af en retssag mod nævnet og kommunen. Et flertal i digelagets bestyrelse (7 af 8) har ønsket sagen prøvet ved retten. Bech-Bruun har derfor i februar 2020 udtaget stævning mod Miljø- og Fødevareklagenævnet samt Guldborgsund Kommune. I slutningen af april har modpartens advokat, Kammeradvokaten, udarbejdet svarskrift. Det afventer processkrift (replik) fra vores advokat. Første møde i retssagen ventes afholdt den 19. juni.

Bestyrelsens arbejde og fremtiden

Området for enden af Marielyst Strandvej har brug for beskyttelse, da det er det svageste område på hele digeanlægget. Hegnet som er opsat for at beskytte klitten for enden af Marielyst Strandvej har været en succes. Klitten er vokset stor og stærk og kan i dag yde en bedre beskyttelse end for få år siden. Guldborgsund Kommune har ansøgt digelaget om tilladelse til at placere en badebro i vandet for enden af Marielyst Strandvej. Bestyrelsen har meddelt betinget tilladelse til opsætning af broen, bl.a. skal den bringes bag diget i stormflodsæsonen.

Den nordlige halvdel af Bøtøskoven er købt af Dansk Naturfond. Det er Guldborgsund Kommune som står for driften af naturskoven. For at holde dyrene inde i skoven, så skal der opsættes et ekstra hegn ved skoven og langs med diget. Ud for de nye trætrapper skal der sættes faldlåger. Digelaget har en repræsentant i følgegruppen for Bøtøskoven.

Der skal skabes bedre arbejdsforhold for opsynsmændene på vores materielplads med bl.a. et nyt maskinhus.

Bestyrelsen undersøger om der i andre digelag kunne være interesse for en sammenslutning af digelag i Danmark. Som det er i dag, så er der ingen politikere på Christiansborg som taler digelagenes sag.

Digelaget er opmærksom på en fremtidig havspejlsstigning, som kan medføre, at diget skal forhøjes. Derfor er bestyrelsen i dialog med kystdirektoratet og Guldborgsund Kommune om mulighederne for at styrke diget. Bestyrelsen opsøger også med mellemrum andre digelag for at høre om deres erfaringer. Sandfodring af kysten bruges ud for flere andre diger rundt omkring i landet med succes, og det er noget, der normalt kan opnås tilladelse til.

Det Falsterske Digelag har gennem tiderne været begunstiget af en opbygningskyst. Det vil sige, at der aflejres materiale foran vores dige. Hvis havspejlet skal stige i fremtiden, kan det måske medføre, at vi i stedet får en tilbageryningskyst. Det er noget af det, som vi drøfter med kystdirektoratet. Under højvandshændelsen i januar 2019 mistede vi yderligere nogle meter af forstrandsdiget ud den sydlige ende af Gedesby. Vi kan nu klart se, at hvor der er hårde materialer på stranden, der mister vi sand på læsiden. Derfor overvejer vi sammen med kystdirektoratet tiltag, som kan mindske dette problem.

Problemet f.eks. ud for Elkenøre Øvej er, at under en højvandshændelse som i januar 2019, der virker nedkørslen til stranden som en høfte med stor skade på læsiden af forstrandsdiget til følge. Vi kan også se, at høfterne ud for fårevasken medfører store skader på læsiden af forstrandsdiget. Det generelle problem med høfter er, at de aflægger sand i luvsiden og fjerner sand i læsiden.

Da sandtransporten er mod syd, anbefales det at pumpe sand ind på kysten nord for Gedesby strand. Et andet oplagt sted at placere sandet vil være lige syd for høfden ved Bøtø, herved opnås der en bredere strand syd for høfden. Den ekstra bredde vil med tiden forsvinde, da sandet transporteres mod syd, men i den periode hvor sandet ligger ved Bøtø, vil den bidrage med ekstra beskyttelse af diget bagved.

Den kroniske erosion og effekten af læsideerosionen vil medføre at sandet transporteres mod syd. Sandet vil derfor hjælpe til en start ved Bøtø og vil efterfølgende hjælpe på sandbalancen ved Gedesby strand. Læsideeffekten er forbundet med stor usikkerhed, og det vurderes at det kan tage i størrelsesordenen 5 år for stranden at finde tilbage til udgangspunktet. Dette vil dog være nødvendigt at overvåge.

Det antages, at den øgede mængde sand ved Bøtø medfører et reduceret underskud af sand ved Gedesby strand.

Efter den initiale (indledende) sandfodring vil det efterfølgende være nødvendigt med løbende vedligeholdelsesfodring. Hyppigheden af vedligeholdelsesfodringen afhænger af hvor store mængder der fodres med, større mængder medfører færre fodringer. Det vil være nødvendigt at fodre med ca. 9000 m³/år, da dette er tabet påstrækningen fra Bøtø til Gedesby strand.

Områderne hvor der skal vedligeholdelsesfodres, vurderes på baggrund af effekten af initialfodringen.

Den anbefalede sandkornsstørrelse til sandfodringen er en middeldkornstørrelse på ca. $d_{50} = 0,4$ mm, da dette svarer til sandet som allerede er på strækningen.

En anden løsningsmulighed kunne være en kombination af parallelhøfter, også kaldet bølgebrydere og sandfodring.

En tredje mulighed er at grave en såkaldt skråningsbeskyttelse ind i klitten for at gøre skråningerne mere robuste. Skråningsbeskyttelsen består af ral/sten i en lagtykkelse på ca. 0,5 m, og under ral-laget lægges en geotekstil til at sikre mod udvaskning af sandet gennem ral-laget. Størrelsen af ral/sten skal bestemmes ved en vurdering af hvilken hændelsestype man vil beskytte imod; kraftigere hændelser vil kræve større ral/stenmaterialer. For ikke at ændre udtrykket af stranden, kan der over skråningsbeskyttelsen placeres sand. Udover en æstetisk betydning vil sandet også virke som en buffer, der kan eroderes uden risiko for at der eroderes i selve skråningen. Sandet vil fordele sig på stranden efter en storm, og man vil derfor stadig have en bred strand efterfølgende, som er med til at reducere bølgepåvirkningen på stranden.

Vi er ikke i en situation, hvor vi har et akut problem, men vi har mistet meget sand i forstrandsdiget i både 2017 og 2019. Det kan være meteorologiske tilfældigheder, men det kan også være begyndelsen på større udfordringer med at beskytte de bagvedliggende ejendomme.

Slut.